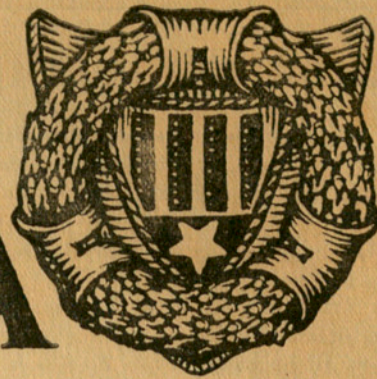

BUTLLETÍ DE L'ESTAT CATALÀ

Any II ★

Paris, 1.er de Novembre de 1925.

★ N.º 10

Catalunya i altres països: 50 cts.

Amèrica: 10 centaus.

Mot d'Ordre

L'estat avançat en que es troba l'obra de l'Estat Català, en el camí de l'alliberació de Catalunya, fa que ens trobem ben sovint amb els mateixos obstacles que han precedit totes les revolucions independentistes.

Sempre ha estat a les vigílies de les revolucions alliberadores que l'enemic no lluita solsament en el seu camp, sinó que procura excitar la divisió en el mateix camp contrari. Es per assolir-ho que sol aprofitar les impaciències dels uns, les temences dels altres i els personalismes d'alguns altres encara qui, fent de puritans i de sacrificats, no es llencen a l'avançada que precipiti la revolució, sinó que es deturen a bracejar i a voler jutjar l'acció dels altres, mes aviat retrassant-la.

Es, conscients d'això, que sense ni fer-ne retret als mateixos que ens opugnin en la nostra actuació, la seguirem tranquils, serens i fidels a la nostra paraula que tenim donada i que complirem com a catalans dignes.

Això no vol dir que siguem negligents en evitar privadament i, sense donar-hi estat públic, cosa que engreixaria l'enemic, tots els entrebancs que ens podessin retrassar en el nostre camí.

Es en aquest sentit i per tranquil·litat dels catalans de bona fe, que fem esment, avui, d'haver començat ja més d'un expedient demostratiu de culpabilitat contra determinades actuacions defetistes i contra certes afirmacions calumnioses, els autors i propagadors de les quals hauràn de respondre, al seu dia, al consell de catalans que hagi de judicar-los.

Estat Català, doncs, prega a tots els separatistes, especialment els seus adherits, que l'hi presentin totes les proves orals i escrites que puguin, en aquest afer, dur-li claror de judici.

Així mateix fem evident i preguem que cap dels nostres adherits contesti públicament a cap de les insídies, calúmnies i falsedats dels que conscientment o inconscientment fan el joc del nostre enemic. Aquesta serà la millor lliçó de catalanitat per als uns i per als altres.

L'hora nostra no és tan llunyana com això i no tardarà a arribar el dia que, si guanyem, les insídies es convertiran en llum de victòria per nosaltres mateixos i, si perdem, en llum del nostre propi sacrifici.

Amunt els cors!...

El moment previst, el moment històric i fatal pel qual passen totes les raçes oprimides i en revolta contra el llur opressor, ha arribat per la nostra Catalunya.

La cobardia, l'incapacitat i l'egoisme, malures que també coneix el nostre poble, lluiten furiosament i sense escrúpols en escollir les armes, per evitar, o retrassar al menys, l'arribada del moment suprem, del moment fet necessari, per poguer, vencent o morint, salvar, quant menys, la nostra dignitat com a homes, i el nostre nom de fills d'una raça sempre indomptable i rebel a totes les tiranies.

Estava previst!... Tenia de succeir!...

Els catalans malalts de cos i d'esperit, al trobar-se aprop, molt aprop, de la pujada cruenta que dignament i sola, pot portar-nos als cims de l'ideal cobejat, s'han sentit febles i incapaces de pujar-la i per amagar les seves nafres i la seva impotència, criden presos de histerisme: No és hora!... No és el moment oportú!... Es anar a la mort!... I tant poc que val la vida!...

Els farsants, els aprofitadors i els tarats de traïdoria, tan actius i feïnadors quan poden actuar entre confusions i ombres, tement la claror de l'ideal que ja s'atansa, sentint que seran descoberts i vistos tal com són callen, s'esmunyen i busquen altres caus i altres cares per seguir lluitant encara, il·lusos!... contra de ço que ja ha esdevingut inevitable.

La enveja babejant, la desunió homicida, l'individualisme eixorc, nodrint-se d'aquest baf de cobardia i d'egoisme, tracten inutilment de fer presa en les gents que són carn de la nostra carn, que són sang nostra.

Tant se val!... Prou que ho sabem que tal fenòmen s'ha produït sempre i en tots els pobles, i just en el moment quan més precisa que totes les voluntats se fonguin en una sola, que tots els esforços convergeixin, que una sola flama d'amor i d'entusiasme patriòtic abranti els nostres pits, i sigui, a l'hora, força i claror que ens mogui i ens guii.

Prou que ho sabem, que són sols les branques seques i corsecades les que s'esqueixen i fa caurer la turbonada quan furiosa envesteix l'arbre frondós i fruitador de ben arrelada soca i que és sols la fruita mig gama-

da la que s'en despren i cau, per anar, malgrat ella, a fondre's en la mateixa terra d'on es nascuda.

Som a l'hora senyal. Som al moment precursor conegut per tots els pobles que han lluitat per ésser lliures. Recordeu sinò per tots ells el darrer, Cuba, la per nosaltres tan amiga i tan generosament encoratjadora republicana.

Ella també els conegué, els seus potentats espanyolistes, els seus *prudents* i *homes de seny* que, pocs dies abans del crit de Baire, condemnaven els joves que fremien de desig i no els feia por el sacrifici, ella també les tingué les bandes dels voluntaris espanyols «Unión Nacional», monstrosos recull d'inconscients i criminals, també hi passà Cuba pel dolor de destruir les seves pròpies riqueses, de donar en holocaust les llars paternals i les millors vides.

Als crits de suicides i incapaces, a les defeccions i delacions, els patriotes cubans hi respongueren complint coratjosos amb el deurer com ho havien fet també abans els d'altres pobles.

I així ho farem a Catalunya.

Sí, amunt els cors, soldats de la patria! Serà aviat que provarem als increduls que hipòcritament responen a la nostra crida invitant-nos que anem a la muntanya, assegurant que, el dia que hi siguem, no hauran de faltar-nos tots els medis i elements que ens facin falta, que tant com són veritat les nostres afirmacions que ells fan aire d'ignorar o de dubtar-ne, hem sapigut capir també, tota la mala fé de llur proposició.

Serà aviat que podrem demostrar que mai hem cregut que fos prou, planyer i compadir tan sols als nostres germans, que indefensos són turmentats per botxins innobles, i cridarem a judici els qui havent sigut els seus companys, i els seus iniciadors i mestres en fletomar i odiar l'Estat que ens tiranitzava, ara, egoistes i espantaditxos els abandonen.

Serà aviat, en fi, que vindrà a produir-se la topada engendradora de la força que com l'udol del vent cridarà «Via fora tirans» i com llampec purificador encendrà la nostra terra del foc sublim de la justícia que noblement i severa destruirà per sempre les cadenes d'esclau que ens endogalen i els obstacles que dintre de casa mateix ens barren el pas per seguir el camí de la civilització i de la llibertat humanes.

Al marge d'un diàleg

Enmig del revol de comentaris que han motivat les cartes d'En Cambò al Primo de Rivera, no estaria bé que hi manqués el dels separatistes catalans.

El nostre comentari, perquè sigui més clar i més sobri ensems, el reduïrem a senyalar els nostres punts de vista següents:

a) No creiem cap dictador digne del diàleg de cap home lliure i, molt menys, quan el dictador és un home de deshonra com el dictador d'Espanya i el que hi dialoga un home honorable com en Cambò;

b) L'únic diàleg que mereix un dictador, és l'expulsió per la violència. És entre els que l'han d'expulsar-lo que hauria d'existir aquest diàleg, sense interrupció, per ajudar-se, complementar-se i fins corretgir-se mutuament, fins a trobar el medi d'expulsió més expeditiu;

c) El diàleg amb la gent d'Espanya sempre el condemnarem per la part d'adjutori a Espanya que això pugui representar. No creiem cap consol per als separatistes catalans reforçar els opressors que ens vexen moralment i material. Ara més que mai tornem a tenir por que siguin catalans qui salvin per quarta vegada a Espanya;

d) En Cambò ha donat novament amb les seves cartes una prova de la seva mentalitat i de la seva valor personal. Home d'enginy, no més l'hi cal voler per remoure, amb un simple gest dels seus, tota la opinió, especialment l'espanyola, obligant-la a manifestar-se. Cap forma potser com la d'una carta oberta per obligar també a manifestar-se el Dictador;

e) Afirmada la valor personal d'En Cambò i, sobre tot avui, no sabem veure que s'en segueix directament ni indirectament d'això per la llibertat de Catalunya. Potser així En Cambò es va revestint de noves característiques, ens dirà algú, que l'atansin a la presidència d'un dels futurs consells de ministres d'Espanya, cosa que facilitaria l'autonomia, al menys, per Catalunya. En aquest cas, els separatistes catalans no quedariem gaire tranquils, car l'autonomia no pot satisfer les nostres aspiracions, ni gaire segurs de la persecució del propi govern autònom de Catalunya. Avui també recordem de nou l'oferta de persecució contra el separatisme que en temps no molt llunyà, el mateix Cambò, en unes declaracions, feia als d'Espanya, si concedien l'autonomia que ell demanava per Catalunya;

f) I finalment a que en la contesta del Primo de Rivera, en certs punts d'adulació a l'espanyolisme d'Espanya gran d'en Cambò, llefiscosa, hi haurien de veure tots els catalans la inutilitat del diàleg i de la col·laboració, per excessivament cordial que aquesta sigui, en el sentit d'obtenir res de bo ni per Catalunya, ni fins per la mateixa Espanya.

Com a bons espanyols ells no es mouran del seu setze són setze i ens sembla que ja és l'hora d'opugnar-los amb quelcom més que paraules i enginyos polítics.

L'Auba de la Victòria

En els pobles oprimits que han vist passar anys darra anys en l'opressió, el primer raig d'esperança d'alliberació que han vist apareixer sempre ha estat la llum del martiri.

Totes les independències sempre les hem vist precedides per una auba de sang.

Aquest arbre sagrat de la bandera sempre i arreu l'hem vist arrelar i créixer abonat per les cendres de mils morts. Hi ha bandera que aixopluga sota la seva ombra més d'una generació que ha lluitat, ha sofert, i ha mort per ella.

Es així i únicament així que les senyeres dels pobles arriben a tenir aquesta valor sagrada i a prendre tota la força de símbol d'una raça.

Es per això que els patriotes d'un poble arriben a humanitzar tant el drap sagrat que els representa que, en moments suprems, prefereixen que els enemics passin per damunt de llurs vides que per damunt d'aquell símbol que els fa de guiatge.

A ben segur que si aquests símbols podessin comprar-se i afermar-se a pes de moneda, no tindrien aquesta unció sagrada que encomanen, ni aquesta tebior de cosa humana que ens conforta, ni aquestes aures de tradició que ens anem passant d'uns als altres i que ens perpetua.

Es per això també que no ens han inspirat mai un respecte absolut i creiem que no van per bon camí els que, per salvar coses sagrades, han seguit els viarans de la economia i dels enginys de la política.

Tant l'economia com la política, en el sentit que ordinàriament se l'hi dona, sovint han estat la causa d'omissions, quan no de defeccions i quan no encara de grans traicions a la pàtria. Tan l'una cosa com l'altra són un xic massa internacionals, en el mal sentit de la paraula, en el sentit de tenir més valor la força que d'elles es deriva que els mateixos deures més sagrats del poble.

En la gran guerra en trobariem exemples els més cruents qu'han fet esdevenir estèrils sacrificis importants com els que s'hi dugueren a terme amb tanta esritualitat, tanta puresa i tan d'heroisme.

I, no sortint de casa nostra, veuríem també con aquestes mateixes dugues coses han desviat homes que tenint prou mentalitat per haver pogut dur el nostre poble a la completa independència, no l'han dut ni a l'autonomia més restringida.

Aquest mateix sentit es te, generalment, en el nostre poble. Sovint i ben sovint hem sentit dir que era gent de sacrifici personal que calia per avançar nostre plet i darrerament, o sarcasme cruent! ho hem sentit dir a homes representatius de Catalunya que s'han queixat i excusat dels propis errors, dient que a Catalunya no hi havia joventut que sapigués dignament posar les coses a degut lloc.

Darrerament, però s'ha produït un fet a Catalunya que desmenteix aquets plans més d'un cop fets i tot amb cinisme.

Tot hom sap que a les presons d'Espanya hi ha una vintena de joves separatistes empresonats, acusats pels jutges militars espanyols d'ésser autors del complot de Garraf, malauradament no reeixit, que sofreixen i que han hagut de passar les proves del foc, del ferre, de la fam i de les tortures les més horribles.

L'exemple que han donat ells, és un dels més grans que es puguin trobar en l'història dels pobles i fins gosariem dir de les religions. Aquesta presència d'esperit, aquesta serenitat de voler i aquesta fortitud en el sofrir que els feia cantar, mentres els turmentaven, no més es trobaria en els grans màrtirs de la història.

Avui, gràcies a ells Catalunya ja pot ésser nomenada entre les nacions màrtirs i dignes. Fins avui encara havia d'ésser considerada com amb planyença i no podia gosar gaire presentar-se al mon, habillada com anava de cendrosa. Avui comença ja a tenir purpura en els seus vestits i és pel sofriment d'aquests germans nostres que ja comença a prendre aires de regina de si mateixa i regina de la seva voluntat que l'ha fet redraçar, reclamant el dret que té a un viure digne que no la deshonori.

L'exemple d'aquests germans nostres hauria d'ésser lliçó per tots els catalans i sobre tot per als homes representatius de Catalunya. Ells que saben sofrir són els dignes dels elogis més elevats i són, sense cap mena de dupte els primers herois novells de la guerra de Catalunya contra Espanya. Ells són els que han posat les primeres pedres a la nova Catalunya Lliure i són a la vegada aquesta llum d'esperança i aquella auba de sang que, com deiem, sol precedir sempre l'independència dels pobles. Ells també per les seves sofrències poden ésser considerats com el pont que ajunta la Catalunya nova i la vella, els que han reanusat la cadena de la tradició catalana rebel fins ara truncada. La Catalunya resignada, la Catalunya de les eleccions, la Ca-

talunya dels senyors Esteves, no podia ésser considerada com la perpetuació i l'hereva d'aquella Catalunya gran que amb tanta sofrència i tanta sang havia perdut les seves llibertats.

Avui, l'esperit de rebel·lió i de protesta de Catalunya que és com el crit de no haver prescrit en els seus drets torna a estar en peu i són ells qui l'han redraçat.

A ells, doncs, totes les nostres honors i fins la veneració de tots els catalans lliures que hem de saber fer-nos dignes de la llur germanor, seguint aquesta guerra que ells han començat de protesta i de sacrifici. Es deuant de les reixes de les presons d'Espanya i del puguí passar als germans nostres, que ens hem de conjurar per venjar-los, si cal, ull per ull i dent per dent. Això que ho sentin els jutges militars espanyols i tots aquells qu'els fan pressió i els ajuden a escarnir la justícia volguent-la aplicar als que són dignes d'elogi i d'exemple per llur actitud i volguent-ne deslliurar els que, tot i havent tacat les llurs mans en el fang del vici i en la sang del crim, segueixen lluint les estrelles de gerarquies, per altes que sien.

L'Esforç dels Humils

L'EMPRÈSTIT DE CATALUNYA que hem titulat d'EMPRÈSTIT DE GUERRA, car és amb la finalitat de guerra que es llençà, ja era de veurer que havia de despertar l'interès que ha despertat.

Es llàstima que, degut a la censura i a l'estat d'opressió que hi ha a Catalunya, l'opinió catalana no s'hagi pogut manifestar.

A Amèrica on són lliures de manifestar-se i solen ser clars i parlar sense eufemismes, hi han fet una grossa propaganda i l'han comentat amb un veritable entusiasme. S'han publicat fulles reproduint el facsimil de les làmines, comentant ço que aquest emprèstit representa i cada dia cerquen nous medis de propagar-lo.

Al llençar aquest emprèstit i amb la forma com s'ha fet, és com dir: Comencem a parlar clar, deixem-nos d'eufemismes i no ens excusem els uns amb els altres.

Fins ara els polítics deien que no hi havia poble, i el poble que no hi havia polítics i, així, Catalunya havia d'anar passant el temps, sense fer el gest de dignitat que li pertoca i sofrint tota mena de vexacions moralment i material. Això després del fet del Emprèstit ja no serà més possible parlar així. L'Emprèstit són uns joves organitzats militarment que diuen a plena veu per a tot hom i especialment per als rics de Catalunya que ells s'han fet ja la resolució i que volen fer la guerra a Espanya, amb l'esperança de guanyar la llibertat per Catalunya i si més no de dignificar-la. Es com si diguessim a ben alta veu: hi ha poble, hi han braços i ànimes que anhelen sacrificar-se per Catalunya i per la dignitat dels catalans, ens manquen els medis per començar, el mínim de medis per llençar-nos amb garantia per Catalunya.

Sabem prou bé que l'Emprèstit no és prou per executar tota la guerra contra Espanya que costarà la llibertat de Catalunya. Fet el primer cop, si, gràcies a l'adjutori que s'ens dongui, reeixim, sabem també molt bé d'on hem de treure la resta.

Ho diem així, tan a plena veu, perquè mai no es pugui dir que no es fa la revolució per que no hi ha homes; per que no hi hagi excuses per ningú en arribar l'hora de les responsabilitats.

Ni valdria tampoc l'excusa de dir que no creuen, que no tenen prou fe en la nostra organització, car llavors si tenen més fe en ells mateixos, que ens portin a l'ensens la llur col·laboració que, en els moments suprems que ens trobem i ens sentim, totes les col·laboracions són d'agrair i totes ajuden a garantir l'èxit.

Que pensin que és un deute que hi tenen per Catalunya. No deurien quedar gaire tranquils d'esperit si ve dia que s'en adonguin que el sacrifici dels homes que hagin mort per la Patria no tingués una immediata eficàcia per manca de l'adjutori material o moral que ells ens haguessin negat.

Aquest és el sentit de l'Emprèstit.

Si, ara, nosaltres fossim obligats de fer el comentari a això en relació als resultats que es poden endevinar de l'Emprèstit, hauríem de parlar un xic durament de la majoria de rics de Catalunya, com ja diem en altre lloc.

L'Emprèstit Pau Claris va fent la seva via, però una cosa, avui, ja queda demostrada i és que els que volen amb més desig la llibertat de Catalunya són la gent humil i els catalans que treballen. Les làmines de vint i cinc pessetes són les que estan a punt d'esgotar-se, subscrietes en la seva gran majoria per gent de treball, mentres les més elevades es van col·locant amb molta més lentitud.

Aquesta realitat que apareix clara hauria d'ésser un alliconament per uns i altres.

No insistirem, avui, per haver-ho ja fet més d'una vegada en aquestes columnes, que no és just que els que hauràn de fer el sacrifici personal hagin també de posar-hi el material, començant per sacrificar els llurs estalvis i abstenint-se dels goigs purs de la vida als quals tenen dret tan perfecte com els rics que els abandonen i en general els planyen d'una manera farisàica.

Avui, no més voldríem fer una pregunta a tots aquells que poden ajudar econòmicament la revolta de Catalunya i no ho fan. Si la gent humil que treballa a casa nostra vol la llibertat de Catalunya, vosaltres, rics catalans, que en llur treball veieu afermades i ben sovint crescudes les vostres riqueses, podeu no voler-la?

Quin respecte voleu que tinguin, el dia de demà, per vosaltres ni les vostres coses si aquestes són el mur pitjor que els detura en el camí de llurs aspiracions, que són les de Catalunya?

L'exemple dels Catalans d'Amèrica

La conducta dels catalans d'Amèrica és d'una eficàcia plena d'exemple. De la mateixa manera que ens esperona a nosaltres a seguir endavant en el nostre camí d'alliberació de Catalunya, condemna a tants d'altres catalans que miren amb indiferència el nostre moviment i amb una fe que té molt a desitjar i amb una avarícia que no correspon a l'esperit de sacrifici de les joventuts catalanes.

No és solsament però en el sentit d'adjutori material que ens donen aquest exemple les entitats nacionalistes d'Amèrica, sinó en el sentit moral, manifestant-nos, cada dia més ferma, la seva adhesió a la nostra obra que és un dels encoratjaments que ens conforta més, i una de les companyies que sentim més al nostre devora.

Acabem de rebre les conferències nacionalistes donades darrerament pels nostres amics, els catalans exemplars, En J. Conangle i Fontanillas i en Josep Abril, que són per nosaltres com una nova alenada de vida i de les qualsensem parlar en el número proper del nostre Butlletí.

Amics d'Amèrica, quan tantes omissions es veuen entre la gent de casa nostra i quan tant de silenci i resignació plana per damunt de Catalunya, es reconfortador sentir arribar la vostra veu plena de fervor patriòtic que és per nosaltres com un crit de «sentinella alerta». Ja l'escoltem la vostra veu i ja la tenim l'esperança de poder-vos respondre un dia «alerta està», no com avui, que us ho contestem encara a l'aguait, si no amb els fets de guerra que tots esperem amb tanta il·lusió i amb tauta esperança.

L'Hora de la Tria

Tota aquella gent de Catalunya el comportament actual dels quals ha demostrat que els aconeteixements s'han precipitat, que la resolució del plet nacional català els ha trobat completament sense preparació i fora de lloc, forma dos grups.

L'un està compost de tots els que mentres no hi havia cap perill, es complavien en fer el valent, declarant-se públicament partidaris de l'acció directa, i dient-se, a tot hora, separatistes convençuts. Això no vol dir que a casa seva no hi trobessiu altre periòdic que «La Vanguardia», i que enviessin els fills als col·legis castellans, sense planyer-se'n, sinó el contrari.

L'altre grup, està format pels que, si bé senten el desfici del nostre propi desig i també l'estimen i el saben just, l'egoisme de llur personal benestar els impedeix de ser decidits en llur actuació, i més encara de ser generosos dels llurs cabals i medis materials, tot i sapiguent-los necessaris i precisos.

Dels primers, dels que tant els fa ser homes lliures d'una nació independent, com els pàries d'una raça decrepita i envilida, mentres llurs persona i negocis no en surtin perjudicats, avui, ja no cal parlar-ne. La lliçó, millor diríem el càstic, que mereixen, no trigarà en arribar-los-hi acompanyat del més pregon menyspreu de tots els homes dignes de dir-se fills de Catalunya.

Dels altres, sí. I és que té d'acabar-se d'ara per sempre la tàctica que segueixen. No és possible que pugui dir-se més, aquell insolent i amoral: «Quan vagi de debò, compteu amb mi», per respondre disfressant llur negativa, a la petició d'auxili que s'els hi faci.

La sola raó que podia avalar el procedir d'aquests catalans, era la llur ignorància, fingida o certa, dels treballs preparatoris de l'organització que anava planejant-se, de l'existència d'un plan serenament estudiat, i d'uns homes que s'han jurat executar-lo, fins al preu de la pròpia vida, si cal.

Als Cantaires de l'Orfeó Català

Cara

O cantaires de Catalunya, què deu tenir la vostra veu, i quin deu ésser el misteri dels vostres cants que així omplen d'indignació a la gent d'Espanya? O be, com deu ésser l'ànima de la gent d'Espanya que una cosa tan noble com les vostres cançons els faci perdre el seny?

Han tancat les portes del vostre palau i ja no cantareu més fins que el dictador o qui el representa estigui un xic més civilitzat per poder tolerar-vos. Les vostres veus deuen ésser massa pures per uns homes que han crescut en el vici i s'han complascut tan sovint en la barbàrie.

Són uns altres aires de música més evocadors de libinitats que calen el llur esperit. Si cantessiu fent aquells udols d'ànima en pena que ens arriben d'Espanya tan sovint, consonarien millor amb l'estat interior de llur ànima. Els calen coses que els condormin un xic i els embriaguin. Han comés massa crims per poder trobar plaer en la serenitat. Sentirien massa clares aquelles altres veus que els deuen remordir per dintre.

Si heu rebut la consagració de tot el món; si un dia cantàreu a Londres i un altre a París i un altre a Roma, com no podeu cantar, avui, a casa vostra? Quina civilització més diferent tindran els que us governen que així reproven ço que tot el món consagra?

Però potser han fet bé de no deixar-vos cantar a hores d'ara. Serà millor que no us distreieu, cantant d'una manera massa mansa el vostre tedi, les vostres enyorances, els vostres odis que us van guanyant de mica en mica. Serà millor que en el silenci hagiu de cantar per dintre. Les vostres cançons així s'aniran abrandant més de cada dia i s'aniran encomanant aquest fel que va envaint l'ànima catalana. De ben segur que així estimareu més els himnes de guerra i els cants de revolta que les cançons massa meloses. De ben segur que cantant així no sentireu aquella pau que us feia plegar les mans damunt del pit, sinó aquella indignació sagrada que us anirà fent penetrar les ungles al palmell de les mans.

Tant de bo que no podés cantar cap català altra cançó que aquesta vostra! Que tothom anés cantant per dintre, fins que no podent-se ja contenir la remor, esclatés la tempesta de veus de llibertat i en crits de guerra. Entonaria més amb l'estat d'esperit dels catalans un silenci ple d'amenaçes i aquesta remor fonda de tempesta que es congria.

Per als que veiem Catalunya des de l'exili, la veiem encara massa endiumenjada, la veiem encara massa al darrera de festes, de dances i cançons. La voldriem veure més inquieta d'una altra inquietud, més melangiosa, més taciturna.

No us planyeu, doncs, cantaires de Catalunya! Tant debò el vostre silenci s'encomanés al pagès que llaura i al segador que sega i a l'enamorat que ronda a l'estimada i a la mare que breça i que tothom anés ajuntant la seva veu interior trista, amarga i desolada a la vostra veu interior que ja comença d'ésser remorosa. No planyeu Catalunya que no s'hi quedarà sense cançons! A hores d'ara en munta una cel amunt que omple més i és més ferma que la de tots els cantaires de Catalunya plegats. Es una cançó que té regust de sang i de sofrença; és una cançó que té tremolor de llavis i tremolor de ferides i cremades.

O cantaires de Catalunya, calleu tots que tothom la senti i que tothom la vagi aprenent en silenci. Es el cant dels Segadors que munta de les presons de Catalunya, que hi canten germans nostres quan els torturen i els cremen. Quan volgueu tornar a cantar preneu el to d'ells que és l'únic que pot escaure a un cantaire de Catalunya.

Siguin un dia, no llunyà, les vostres veus com la veu d'aquelles trompetes de Jericó que al llur so enderrocaren les muralles d'Esclavatge.

Si amb veus d'amor no heu pogut ablanir el cor de les feres, a honor de les quals havieu cantat en temps no llunyà, entoneu-ne, avui, d'odi, que no es pugui mai dir de vosaltres que doneu les perles als porcs i el pa blanc als gossos.

Creu

O cantaires de l'Orfeó Català, ja podeu cantar, canteu sempre, que Espanya ja ho vol i n'està contenta.

Ja no perdran més el seny en sentir-vos, ni es deixaran endur per exaltaments. Abans de reprendre els vostres cants, qui us presideix ha afirmat la *unidad de la patria*, i ja no hi fa res que els mots de les vostres cançons siguin aires revolucionaris: els mots sempre són mots i les cançons sempre són cançons.

De més a més, vosaltres, no protestant del gest del vostre president i cantant novament, que és la vostra signatura espiritual a les seves declaracions, és com si diguessiu per boca d'ell a Espanya. Aquests mots revolucionaris no són per fer cap revolta, són per salvar el cupò dels catalans.

Havien tancat les portes del vostre palau perquè el Dictador no prou civilitzat i massa avesat a altres cants libidinosos no podia tolerar-vos. Avui, ja us les han reobert de nou, no per que ell s'hagi civilitzat més, ni s'hagi ungit amb cap crisma de purificació les seves oïdes, són les vostres veus que s'han adaptat a ell.

Aquesta humiliació i aquesta confessió d'espanyolisme vergonyant, que, avui, inclouen l'hi tornaran el son tranquil. Ara que s'havia coronat amb llores de victòria de guardarroquia, l'hi aniran bé aquestes aures de victòria moral i veritable de les veus dels enemics que ells més temien.

Ja havieu rebut la consagració de tot el món, de França, d'Anglaterra, d'Itàlia, i ara hi podreu afegir també la d'Espanya. En commemoració d'aquesta glòria, no fora mal que afegissiu al vostre repertori l'himne a la *raza*.

El Dictador haurà comprés que era millor deixar-vos esbravar en cançons i tonades. No convenen massa, aquestes hores, el silenci i la meditació interior. La consciència amb un xic de distracció està més tranquil·la. El concepte de dignitat no és tan rigorós i la digestió és també més fàcil. Ja els calen als rics de Catalunya aquests sedants i aquestes veus amb sordina. No els convenen massa els crits de desesperació dels joves que senten la crisi més aguda de tristesa que hagin pogut passar en llur idealisme de Pàtria, ni els plans de l'anyorança dels exilats, ni la veu d'una gràcia de caritat per Catalunya dels que volem fer la guerra a Espanya. Pot ser no dormiren tan tranquils, i que no es descompfessin els comptables.

Així, si aneu encomanant als catalans aquest esperit de plany resignat per derivar-hi totes les tristeses pot ser calmareu els esperits i estalviareu algun sacrifici. Es més dolç i suau desfer-se en una pluja de llàgrimes, de sensibleria que ens afebleix, que en gotes de sang de redempció que és el vi que enforteix més les raçes.

Per als exilats també anirà millor. Potser, així, aniran sentint agreujar-se, cada dia més i més, aquella malaltia de l'emigrant que demanava que el tornessin a terra que hi volia morir. Al sentir les vostres veus i les vostres cançons melangioses, potser, un dia, es decideixin a imitar el vostre president per poder tornar a Catalunya fets unes magdalenes.

I per al pagès que llaura, per als altres, i el segador que sega per als altres, i la mare que breça i nodreix el fill també per als altres, car fins amb fills es que ha de tributar Catalunya a Espanya, també serà cosa bona unes cançonetes com més sentimentals millor que els distregui que, o fatalitat crudel, el propi treball es converteix en un reforç d'aquest capital català, avui, la dificultat major per assolir la llibertat que dignificaria Catalunya i els catalans.

En recomençar, però les vostres cançons, no prenguessiu el to de les que canten els presos catalans que sofreixen per Catalunya a les presons d'Espanya, que fora un sarcasme. No barregeu els crits de dolor i d'angoixa amb els sospirs de satisfacció dels senyors Esteves. Ni els plors amargs i humans amb les rialles sarcàstiques.

No hi penseu amb aquelles veus de les trompetes de Jericó que feien caure muralles. Penseu amb la veu dels esclaus que cantant, cantant es forgen les pròpies cadenes. Ni penseu tampoc amb aquells exilats del poble de Déu que quan els opressors els demanaven cançons els deien: « Com voleu que cantem si som tan lluny de la nostra terra? Que primer s'ens assequi la saliva a la nostra boca i que la llengua s'ens apegui al nostra paladar. » No ho feu com ells que abandonaven amb tristesa les llurs lires, penjades als salzers de la vora del riu, que pot ser el vent de revolta qu'està escampant-se i encomanant de mica en mica un calfret a la joventut de Catalunya no arranqués de les seves cordes la cançó que no teniu coratge de cantar encara vosaltres. Preneu la lira i pulseu-la entre plors i plans de ploranera. Pareu ment, però que la lira sense adonarvos en no se us converteixi a les vostres mans en una guitarra tràgica.

I si ho fem així tots plegats, no haurem de donar novament perles als porcs, ni el pa blanc als gossos, car els termes s'aniran invertint de mica en mica i, al só de les nostres cançons, anirem esdevenint nosaltres mateixos el gos que llepa la mà del que el fuetja.

Era per ells una excusa el silenci, no sempre, però, absolut, en que actuava l'Organització separatista catalana.

Però, avui, no és així. La sèrie de detalls que inevitablement han anat coneguent-se de les nostres tasques d'organització, els molts empresonats nostres en les presons de tota Catalunya, els turments aplicats a Barcelona a alguns germans nostres, els primers caiguts en la lluita, l'Emprèstit de guerra llençat públicament per Estat Català, organisme capdal del separatisme, a fi de recollir ràpidament els cabals precisos a l'armament dels nostres soldats, han dit, i ho repeteixen cada dia, quin és el nostre propòsit, i en quin estat es troben els nostres treballs.

Fins per que res manqui a la prova que nostra Organització està gairebé ultimada, i que s'apropa el dia per nosaltres tan desitjat, és també pública la campanya poc noble que, fent el joc de nostres opressors, realitzen alguns defetistes que no saben veure que per sobre de persones, títols i profits, hi ha la llibertat i la dignitat sagrades de la Pàtria.

Els són els qui potser inconscientment i sense veure que poden destruir o retrassar ço que està a punt de produir-se, van dient a tot-hom que vol sentir-los noms, llocs, xifres, i dades, convertint-se en pregoners, amb tal de satisfer la seva mal-sana pruija de difamar, criticar i destruir.

Son ben sapigudes també, les gestions fetes per alguns elements regionalistes per a crear obstacles a les combinacions que ells sabien en curs, i que havien de durnos ràpidament al fi desitjat, en les quals hi han trobat, sinó l'ajut directe, el beneplàcit d'aquells elements que abans del Directori militar, es deien nacionalistes i separatistes, i que ara resulta que ho deien, referint-se als llurs nets; referint-se a allò que sols pot passar d'aquí a mig segle.

Prou, doncs, de fingides ignoràncies, prou dissimular els propis sentiments, prou d'esperar el moment més oportú i de més segur rendiment en profit propi.

Cal sapiguer amb qui pot comptar-se en la tasca seriosa i avui suprema que es realitza.

Els que de veritat d'entre aquestos catalans sentin el nacionalisme, que sàpiguen sobreposar-se a llur egoisme mal entés. Que sigui espontàniament que ofereixin i aportin llur ajut en el moment oportú, que és ara, o que amb una negativa neta i clara facin impossible tot mal entés.

Que no calgui dir-los després, que han fet tard en llur oferiment, que han arribat a l'hora en que les necessitats d'una actuació, de l'èxit de la qual depén la vida de molts catalans i l'interés de tot Catalunya, fan que la vida i l'hisenda d'un sol, representi ben poca cosa, tan per ser utilitzada, com per ser destruïda, si és que cal.

Que no sigui precís dir-los que per manca de la seva aportació, quan n'era el moment, s'ha fet necessari buscar-ne i utilitzar-ne d'altres, i això encara que aquestes fossin incompatibles amb les d'aquells.

No fora just, en aquest cas, que si ells haguessin d'ésser substituïts, els que els substituïssin tinguessin dret a utilitzar, com els semblés més convenient, les coses que, amb una avarícia mal entesa, ells volien conservar?

« Demostrem que som capaços d'obrar. Preparam-nos per l'acció. Fem compactes les nostres files i cuitem a fer front a les circumstàncies que els nostres enemics precipiten. Vivim en temps tristos. El món sasejat per mil desventures no enten sinó la eloqüència dels fets. Anem als fets i així sorgirà la solidaritat humana avui insensibilitzada per excés d'inquietuds.

El món ajudà els eubans i els filipins i els boers, seguí amb ànsia la lluita dels irlandesos. Si nosaltres anem al combat, el món cridarà amb nosaltres: *Visca Catalunya lliure!* »

De *Nación Catalana* de Buenos Aires.

La venjança catalana no perdonarà res ni a ningú. Que quan arribi la nostra hora — i aquesta s'acosta a passos de gegant — no podrà el mon fer-nos responsables dels esdeveniments. Hem sofert, hem anat de porta en porta pel mon demanant ajuda moral, hem demostrat el nostre amor a la pau i a la bona entesa entre els homes i les col·lectivitats. Ara, prou. »

De *Nación Catalana* de Buenos Aires.

Parlant de l'Emprèstit

Entre els catalans es parla amb entusiasme del nostre Emprèstit « Pau Claris », sabedors la majoria que significa el pas més seriós i definitiu per a declarar la revolució. La nostra actuació ha arribat a un punt, que depen quasi exclusivament dels diners el seu èxit, car tenim els soldats i no manca l'entusiasme dels grans fets a accomplir.

Però, precisament el massa entusiasme d'alguns amics nostres, al parlar de l'emprèstit, resulta contraproduent, car en llur exaltació patriòtica no arriben a situar-se a punt just, assegurant alguns que l'emprèstit està cobert. Tant de bo que fos així, amics, però no tenint-ne l'assegurança de font oficial, és massa aventurat predicar ço que no és altra cosa que fruit d'un bon desig que així fos.

Que s'aconsegueix en portar a cap aital propaganda? Senzillament que molts dels que farien un esforç creguin que ja no és necessari i deixin de comprar títols, o bé que els que ja en tenen es creguin amb dret de mostrar-se impacients al saber que l'emprèstit s'ha cobert i encara no hem arribat a l'acció.

No, amics entusiastes: deixem les coses al seu punt i espereu que nosaltres poguem donar la bona nova de l'èxit de l'emprèstit.

Penseu que són molt apartades certes encontrades d'Amèrica i altres indrets del món i que els títols varen trigar a arribar-hi i tot just hauran tingut temps d'obrir la campanya de propaganda, de la que ja en tenim les millors referències.

Cal, doncs, esperar: saber esperar uns dies més i entre tant emprar el vostre entusiasme en cercar subscriptors, enlloc de predicar que ja s'ha cobert l'emprèstit. Així fareu una obra d'entusiasme pràctic, en lloc d'una obra contraproduent que ens privarà d'unes quantes mils pessetes.

Penseu que no és tan fàcil com sembla recaptar els milions que demanem. Ho seria si a Catalunya es pogués treballar d'altra forma; però avui es fa sumament perillós el treball de col·locar-hi els títols, sobre tot quan es pensa que es tenen de col·locar quasi exclusivament entre la gent humil, ja que la gran majoria dels acabats de la nostra terra no saben dissortadament posar-se a l'altura on ara han de posar-se tots els catalans. I pensar que amb uns quants rals de cada treballador català de classe mitja i unes quantes pessetes de cada ric de Catalunya, a hores d'ara ja hauríem foragitat l'enemic de la nostra terra!

Sort que els nostres germans d'Amèrica han sabut fer-se càrrec de les dificultats que atravesava Catalunya i es mostren pròdigs i disposats sempre al sacrifici pecuniari en be de la Patria. Tingueu la certesa que llur aportació actual a l'emprèstit ha d'ésser molt important, com ho és ja en els llocs dels quals tenim dades, aportacions molt altes al tenir en compte el nombre reduït de catalans que s'hi han subscrit i la importància de les quantitats recaudades.

I el més extraordinari és que quasi tots els subscriptors són obrers que han realitzat un vertader sacrifici, tal com se'ls hi demanava i tal com haurien de fer tots els catalans. Han volgut respondre a la nostra crida en la que deiem que era el darrer sacrifici que demanàvem, tenint en compte que es tracta del primer i darrer emprèstit d'avant-guerra.

Seguiu, doncs, treballant amb entusiasme, predicant la necessitat que tothom es subscrigui a l'emprèstit. Tant de bo que ben aviat tinguem de dir-vos que ja no queden títols per a entregar, que a les hores ja podreu estar disposats a ocupar el vostre lloc, car voldrà dir que ja estarem a punt d'entrar en lluita, com ho estariem també en el cas, improbable, que l'emprèstit no donés el resultat tant esperat, car amb diners o sense diners, estem disposats a demostrar la nostra dignitat de catalans.

La Força de l'Unió

Un dels avenços més definitius del separatisme, aquests darrers temps, és l'atacament als elements obreristes de Catalunya i d'aquests al separatisme i la comprensió de les aspiracions de Catalunya pels obreristes de la mateixa Espanya.

No era just que un moviment tan nacional com el nostre es limités només dintre d'una classe i que l'element obrer militant en restés completament al marge. Ni el moviment podia prendre aquest nom de nacional en aquest sentit d'integritat, si no hagués volgut entendre en un problema tan vital com és per una nació el problema del treball.

En aquest defecte hi havia sucumbit la Lliga Regionalista de Catalunya que, com a resum de tota la seva actuació, ordenà, en temps no gaire llunyà, que els seus homes prenguessin l'escopeta del somatén i en

fessin us fins i tot ostentatori, en front d'aquella classe obrera que era tan catalana com ells i que no creia en molts drets ni llibertats col·lectius si no comensaven a concedir-se als individus d'aquesta col·lectivitat.

No és estrany que no fos possible l'atacament dels obrers a les files del nacionalisme, quan les idees, les opinions i els procediments dels seus homes no eren netament de llibertat de renovació i de justícia, sinó de combinació i de complicitat amb les d'Espanya, que ja sabem que sempre han representat tot el contrari.

Es per això que tenien el mateix concepte de l'ordre que Espanya i que en moments de perill d'aquest ordre mal entès, ells no duptaven de posar-se i de fondre's amb els mateixos opressors de Catalunya i amb els partits monàrquics més exaltats que sempre han estat els enemics personals i apassionats dels nacionalistes.

L'ordre per ells no era altra cosa que la seguretat de les fàbriques i les propietats, la resignació dels treballadors sota la llur voluntat i sobretot la seva tranquil·litat. Per això s'oposaven al sindicalisme per que trencava aquesta resignació i volia també la assegurança dels seus drets i aspiracions i endormien els catalanistes, la majoria també obrers, amb predicacions més o menys exaltades i amb romanticismes endormidors que els fessin oblidar d'altres problemes un xic més inquietants.

Quants catalanistes no hi havia fins els darrers temps que, cantant cançons de breçol i himnes, diguemne revolucionaris, s'havien oblidat i tot d'altres aspiracions alliberadores, en el sentit individual, que eren obligats a sentir, no sols per ells personalment, sinó per ajudar a assolir-los als seus germans de treball i de fatiga.

Avui amb el to radical i franc de revolució que ha pres el separatisme això ha desaparegut.

Es esperançador veure l'acord que es va fent de dia en dia per tot Catalunya entre els separatistes i sindicalistes. I és que els homes directors del separatisme han reconegut i confessat que el voler crear una Catalunya lliure políticament i oblidar-se de crear-la també lliure socialment, era encara una major opressió per l'humanitat i que era una justícia encara major voler crear una col·lectivitat lliure amb individus esclaus.

Aquesta confessió i les concessions més avançades que s'han fet als obrers, en cas d'una Catalunya lliure, ha fet que aquests també s'adonessin que eren catalans i que no era un menor contrasentit ésser ells lliures individualment i integrar una col·lectivitat esclava i oprimida.

Aventuradament, avui, la fusió, d'uns i altres i la penetració d'esperit ja es un fet i es aquest fet la major garantia de victòria, car vol dir que tota la part més viva de Catalunya vol la seva llibertat i la tindrà.

Que hi fa que les classes privilegiades es mirin amb indiferència aquest moviment de lliberació. Aquestes classes, quan no saben evolucionar amb les corrents de renovació, són víctimes d'aquestes corrents i víctimes seran d'aqueixes corrents alliberadores de Catalunya, si s'entocudeixen a no fer-nos pas.

Les dos forces que es van fonent són les més fortes de Catalunya i fins dintre d'Espanya, i dels més forts és sempre la victòria. Els separatistes havien creat el partit més viu, políticament parlant, d'oposició a Espanya amb tot el romanticisme i tot l'idealisme i tot el desvetllament renovador, per damunt de tantes somnolències històriques i somnis de rumiants. Els sindicalistes catalans també, amb llur valor i llur avançada, havien constituït, sense dir-ho, Barcelona en una mena de capital de treball d'Espanya, essent ells en gran part qui dirigien tots els moviments de reivindicacions de tota la península. Que faràn ara aquestes dugues forces juntes?

Catalunya serà lliure i serà ella que amb la seva generositat i esperit de llibertat de sempre, obrers d'altres regions que encara gemen sota el jou de l'esclavatge, qui un dia, llençarà el crit de desvetllament i us allargarà els seus braços per ajudar-vos a trencar cadenas. I, un cop desfeta aquesta Espanya, i, lliures uns i altres, llavors si que veureu com aquests que ara us diuen ésser els vostres enemics, sabran ésser els vostres millors germans.

Veus de Opinió

En aquestes hores de silenci forçat per tants catalans es consolador poguer escoltar la veu de germans nostres llunyans que, avui, no sembla sinó que parlin per boca de nosaltres.

Diu així l'il·lustre escriptor espanyol En José Mora Guarnido en *El Día*, de Montevideo:

«Quan encara no hauran oblidat els lectors dels meus articles les opinions que he sostingut sobre el problema català, els fets d'una gravetat inquietant venen a confirmar les meves paraules. Primo de Rivera apretà massa les clivilles de la paciència catalana i avui la revolució separatista ja està a punt d'esclatar.

No denuncio cap conjura maquinada secretament y a l'ombra, cosa que jo no faria mai, sinó que registro una organització de guerra civil, franca, feta amb tota gosadia, a plena llum, i amb gran publicitat.

He llegit les circulars impreses de propaganda del primer emprèstit de guerra de l'Estat Català, adreçades per un comitè de París a tots el catalans del món, i signades pel Cap del separatisme català, l'ex-diputat del parlament espanyol En Francesc Macià. Les accions de l'esmentat emprèstit van éssent colocades ràpidament a París, Catalunya, Buenos-Aires, i en altres llocs on existeixi alguna forta col·lectivitat catalana. I en haver dit aquestes paraules i en haver traduït els fragments més substantius del manifest d'En Macià, llençat en motiu de l'emprèstit, afegeix per boca pròpia els següents comentaris:

«La part més dramàtica d'aquesta situació és que els espanyols que de tants anys ençà contemplem la creixença i el progrés del nacionalisme català, ensemps que sentim amb profunda tristesa aquest desarrelament d'una de les regions més belles i glorioses d'Espanya, compremem que això és lògic i ben raonable. No és just fer seguir per força Catalunya junyida al carro d'Espanya. Allò que no s'assolí amb cordialitat, honestat i amor, no s'assolirà mai amb presons, censures, ni patíbuls. Els procediments de la violència precipiten el trencament fatal en lloc de evitar-lo.

Del separatisme català n'és molt més culpable el govern d'Espanya que la mateixa Catalunya. A Barcelona augmenten cada dia més els separatistes, però molt abans que hi hagués separatistes a Barcelona, a Madrid ja hi havia els separadors. La política espanyola sempre ha estat un obstacle a la comprensió i solidaritat inter-regional.

Per evitar el contacte entre el poble i l'exèrcit i fer així impossible qualsevol eventualitat de simpatia entre el soldat i els aixecaments populars que es podessin produir, els governs d'Espanya han tingut bon compte de molt temps ençà de traslladar, ben intencionadament, els reclutes d'una manera tal que els soldats d'una regió no podessin quedar-se mai en guarnició de llur nació natal, sinó de la que l'hi fos més estranya i més llunyana. Així els reclutes catalans integraven les guarnicions de Galícia, per exemple, mentres els reclutes gallescs integraven les de Catalunya. Però, així esdevé, de més a més, que les regions miren l'exèrcit no com una part estimada de la seva entrony social, sinó com instrument estrany de vigilància i de prevenció. Els efectes d'aquest fenomen han culminat como era natural a Catalunya, la qual és vetllada d'una manera més excessiva i sent, avui, un odi ences contra l'exèrcit que la oprimeix i domina éssent impossible de tota impossibilitat arribar mai a una col·laboració que inspire cap mena de simpatia als seus anhels revolucionaris. (El desplaçament de reclutes té encara una altra finalitat: fer que els soldats se sentin de la mateixa manera sense pàtria, sense apoi popular, isolats, en un país desconegut, cosa que també farà qu'ells no es resolguin a cap moviment subversiu enèrgic.)

L'exèrcit de l'Estat Català s'està armant a la fi i es prepara amb tota gosadia per la lluita. Arreu on hi ha catalans hi ha soldats i protectors. A Buenos Aires es sap que els voluntaris catalans s'entrenen en el maneig de les armes de foc en el Polígon del Tret Nacional. No son aquests preparatius secrets i pusil·lanimes que sorprenen la indiscreció periodística. Els terços d'Almogàvers s'instrueixen amb gran entusiasme i llur crit famós de combat « Sant Jordi! Desperta, ferro » tornarà a ressonar per les muntanyes del Pirineu com un veritable desvetllament d'energies adormides.

I els espanyols veiem aquest moviment amb dolorosa comprensió de la lògica i de la justícia que l'avalen. Tenen raó i ells que fan bé. Espanya no es feu estimar per ells; ara es fa odiar més cada dia. Són els tràgics errors dinàstics que en tenen la culpa. Només el fi de la dinastia podrà deturar la desintegració dolorosa per Espanya, fent possible la federació cordial i germanivola de totes les regions sota un règim republicà i democràtic.»

Es digne de tot elogi la sinceritat i la cordialitat amb que parla de la seva pròpia nació En José Mora Guarnido, en afirmar que Espanya en lloc de crear amor es crea cada dia més odi contra ella mateixa. Sinceritat que hem de agrair-li els catalans que amb les nostres tristes experiències podem confirmar punt per punt les seves afirmacions. No han mancat homes a Catalunya que més d'un cop han ajudat Espanya amb excessiva cordialitat que Espanya no ha sapigut agrair. No en mancaràn tampoc ara d'altres que li faràn la guerra no amb l'odi d'ensagnar-se en gent que, el dia que serém lliures, seràn germans nostres, sinó amb tota la unció sagrada dels que volem ésser redimits.

Le Gérant: ANDRÉ VIDAL.

Imprimerie J. SOLSONA, 9, Rue Hallé, Paris-14^e
Téléphone: Gobelines 62-71

TRAMÉS GRATUÏTAMENT
PER "LLIBERTAT" COMITÈ CATALÀ